

A man is shown from the chest up, wearing a large, elaborate Native American headdress with many white feathers and several red feathers. He has black face paint around his eyes and is looking upwards. The background is a dark sky with many small, golden stars. In the top left corner, there is a white rectangular box containing the word 'aréna' in a bold, lowercase, sans-serif font. On the right side, there is a white speech bubble containing the title and author information.

aréna

GEORGE TABORI

BÍLÝ MUŽ A RUDÁ TVÁŘ

Pod kůží jsou všichni lidé stejní.

**Pod kůží
jsou
všichni lidé
stejní.**

George Tabori

BÍLÝ MUŽ A RUDÁ TVÁŘ

Premiéra v sobotu 25. října 2014 v 18.30 hodin

Překlad: Josef Balvín

Režie: André Hübner - Ochodlo

Scéna: André Hübner - Ochodlo

Kostýmy: Marta Roszkopfová

Hudba: Adam Źuchowski

Texty písní: Tomáš Vůjtek

Dramaturgie: Tomáš Vůjtek

Inspice: Vojtěch Orenič

Text sleduje: Kamila Holaňová

**OSOBY
A OBSAZENÍ:**

WEISMAN / Marek Cisovský

RUTH / Pavla Dostálová

RUDÁ TVÁŘ / Petr Panzenberger

LOVEC / Vladislav Georgiev

OSEL / Petr Panzenberger

SUP / Vladislav Georgiev

George Tabori (1914-2007) ve své tvorbě reflektuje utrpení Židů za éry nacismu a zamýšlí se nad naší schopností nadále rozpoznat a případně i uchovat základní hodnoty lidskosti. V jeho psaní však není místo pro planý patos a často se zde objevuje humor provázený ironií a sarkasmem. Pro režiséra Hübnera - Ochodla je proto Tabori jedním z největších moderních dramatiků (v tomto soudu není rozhodně osamocen), ke kterému se rád vrací. V Aréně již režíroval Taboriho Jubileum a nyní si vybral jeho „židovský western“ Bílý muž a Rudá tvář. V této slavné hře se při náhodném setkání na poušti domnělý Indián a židovský otec postižené dcery vzájemně triumfují výčtem příkoří, která museli snášet pro svůj původ. Tabori tak nechává zaznít starou pravdu, že „pod kůží, jsou všichni lidé stejní“ a že navzdory všemu utrpení stále toužíme po obyčejném lidském štěstí.

Výběrová biografie s autorským komentářem

V květnu 2004 oslavil Tabori devadesáté narozeniny a při té příležitosti poskytl četné rozhovory, v nichž bilancoval svou životní i uměleckou dráhu. Následující Taboriho komentáře jsou vybrány z jeho odpovědí pro *Die Zeit* (19.5.2007), *Süddeutsche Zeitung* (20.5.2004) a z jeho autobiografické prózy *Autodafé* (Prostor, Praha 2005).

1914

V neděli 24. května 1914 se v Budapešti v Josefské ulici v asimilované židovské rodině narodil jako druhorozený syn György Tabori. Rodina je dvojjazyčná, doma se mluví hlavně maďarsky. Matka Elsa pochází ze Slovinska a mluví perfektně německy, otec Kornelius utekl do Budapešti před svým despotickým otcem, poštmistrem ze zapadlého městečka Szolnók (rod údajně pocházel z jihočeského Tábora), aby se stal spisovatelem.

...v tom okamžiku vpadla do rodičovské ložnice babička Fanny, maličká poněkud pověřivá žena – za oněch dnů se porodily, včetně mého, konaly v soukromí měšťanského domova – a šermujíc rukama zvolala: „Počkej, počkej ještě trochu, Elso. Zítra, čtyřicátého, je neděle, udělej si z toho nedělníčko.“

...Babičkovsky poučujíc pokračovala: „Je neděle ráno, 24. května, jinými slovy je to, astrologicky viděno, Blíženec, jediné znamení s dvojí tváří, milou a zlou.“ Měla bohužel pravdu: jsem potměšilý exemplář Skryt za modrookou roztomilostí, piju, v žáru noci, krev. (Autodafé)

1932 – 1934

Po maturitě odchází Tabori do Berlína, aby se v souladu s otcovým přáním vyučil hoteliérem (pracuje jako pikolík, číšník a salátový kuchař v hotelu Adlon Et Hessler) „*Můj milý synu, protože je v naší zemi víc básníků než čtenářů a mnozí z nich se dopějí až k sebevraždě ulehnutím na koleje, nemám jinou možnost než tě vyslat do hotelové branže.*“ (Autodafé)

Třicátého ledna 1933 vidí nového říšského kancléře Adolfa Hitlera kynout jásajícím davům. *...Stál nahoře na balkóně na Wilhelmstrasse a díval se tak smutně. (Die Zeit)*
Krátce po převzetí moci nacisty pracuje v hotelu v Drážďanech.

1935

Vrací se do Budapešti, kde pracuje jako novinář a překladatel, ale brzy odchází za svým bratrem Paulem do Londýna.

1939 – 1941

Pracoval v Bulharsku a Turecku jako zahraniční korespondent maďarských a švédských novin. Seznamuje se v Istanbulu se zpravodajskými hrami a působí jako britský agent. *Istanbul byl pro mě místem zásadního zlomu. Tam se toho stalo skutečně hodně. I nové jméno jsem dostal. Turner. Tři roky jsem žil jako pan Turner. (Die Zeit)*

1941 – 1943

Získal britské občanství a v hodnosti důstojníka působil jako válečný korespondent BBC na Blízkém východě.

1945

Dozvídá se o smrti svého otce v Osvětimi.

Po válce za mnou přišli dva muži, jedním z nich byl jistý doktor Fischer, a vyprávěli mi, že jsi vstupoval do plynové komory doprovázen lágrovým orchestrem, který hrál nějakou veselou cikánskou, a u vchodu ses prý zastavil a slyšeli tě, jak nějakému staršímu spolubydlicimu říkáš: „Až po vás, pane Mandelbaume.“ (Autodaře)

1947

Odstěhoval se do USA, kde se živil psaním scénářů pro Hollywood. Zásadním se pro něj stává osobní setkání s Bertoldem Brechtem.

Seděl na zemi, když jsem ho v Americe viděl poprvé. Bylo to na nějaké party. Kouřil cigáro, které dost smrdělo. Uklonil jsem se mu. Jeho dcera, Barbara, mi nadala do jedovatých potvor. Byla hodně hubená a hrozně drzá. Pomyslel jsem si, Bože, to je kost. Tu bych rád svedl. (Die Zeit)

1950

V následujícím desetiletí střídavě pobýval v Americe, Anglii a Francii a psal scénáře (pro A. Asquita, J. Loseyho, A. Hitchcocka).

1962

V New Yorku a ve Filadelfii nastudoval velmi úspěšnou brechtovskou koláž Brecht on Brecht.

1968

Dvanáct let po Brechtově smrti se v Berliner Ensemble koná brechtovské koloqium, na které je Tabori pozván Brechtovou manželkou Helenou Weigelovou.

Stál jsem za mikrofonem a koukal na lidi. Weigelová mi povídá, no tak už něco řekni. Roztrhal jsem svůj projev a rozbřečel se. Pak jsem se uklonil a vycouval z jeviště. Až později v New Yorku mi došlo, že jsem se tak dojal, protože nikdy nebudu umět psát jako Brecht. (Die Zeit)

Téhož roku má v New Yorku premiéru jeho hra The Cannibals v režii Martina Frieda.

O rok později Tabori a Fried společně režírují inscenaci Kanibalů v berlínském Schiller Theater.

Měl jsem dělat Kanibaly v Berlíně. Moc se mi to líbilo. Prostě jsem musel zůstat... Nikde na světě nedávalo divadlo lidem tolik jako tehdy v Německu. Německé divadlo bylo nejlepší na světě. (Die Zeit)

1970

Získává německé stipendium a opouští Ameriku i svou tehdejší rodinu (od roku 1954 do roku 1972 byla jeho manželkou švédská herečka Viveka Lindforsová).

Viveka byla výjimečná žena. Nádherná. Žel, nebyla příliš věrná. Měla tři děti se třemi muži. (Die Zeit)

Samozřejmě byly i doby, kdy jsem žádný hodný chlapec nebyl. V jednom období jsem se stýkal se šesti nebo sedmi ženami najednou. To byla krize a zoufalství. Ale o tom teď mluvit nebudeme.

(Süddeutsche Zeitung)

V následujících třech dekádách působí Tabori v divadlech v Brémách (Bremer Theaterlabor), Mnichově (Kammerspiele), Berlíně (Schaubühne), Vídní (Burgtheater) a prosazuje se jako autor i režisér.

Víte, nejvíce jsem vždy obdivoval tři autory – Kafku, Becketta a Shakespeara. Tito tři vystačí na celý život. (Süddeutsche Zeitung)

1992

Jako první spisovatel, jehož literárním jazykem není němčina, obdrží nejvyšší německé literární ocenění Cenu Georga Büchnera.

„Ano, je to skandál: nejprestižnější a navíc nejvíce dotovanou německou literární cenu získává anglicky píšící Maďar George Tabori. Přitom je tento cizinec nejen Maďar, nejen že se stal Britem a udělal ze sebe Američana, George Tabori, vy to víte, je Žid.“

(Wolf Biermann ve svém Laudatiu na George Taboriho)

Divadlo je možná má jediná vlast. Vždy jsem se ve světě cítil jako cizinec. Ne jako Maďar, Angličan či Američan. (Süddeutsche Zeitung)

1994

Ve svých osmdesáti letech poprvé navštíví (s vnitřním odporem) Osvětím společně s televizním štábem, který zaznamenává jeho vzpomínky na otce a jeho úvahy „o Bohu a světě“.

Věřím v Boha tak napůl. Mluvím s ním občas a stěžuji si a nadávám mu. Jestli je to ovšem Bůh Starého nebo Nového zákona, to nevím, nejsem expert. Možná někdy příště...

2000

Inscenuje svou hru Die Brecht Akte jako zahajovací představení Berliner Ensembler pod novým vedením Clause Peymanna (se kterým spolupracoval už v Burgtheatru)

Dříve jsem napsal dvě, tři hry za rok. Měl jsem nápad, převyprávěl jsem jej Peymannovi a za šest neděl byla hra hotová... Jedna hra ročně, to teď bude muset stačit. (Die Zeit)

2004

Své devadesátiny oslaví v Berlíně velkou divadelní beneficí.
Jeho tvůrčí plány začíná korigovat ironická skepse.

*Jsem nejstarší divadelník na světě. Sofokles toho nechal v osmdesáti. Proč jsem tak starý?...
Král Lear je nejlepší hra, kterou znám. Tu bych snad ještě mohl udělat...
Evropa brzy ztratí na významu, Jižní Korea se stane literárním centrem, nejlepší divadlo se bude hrát
v Bronxu, to všechno je možné. Nepřekvapilo by mě, kdyby přišlo i něco horšího...
Když přijdu domů, piju kafe a koukám na televizi. I když je tam sebevětší pitomost...
Co už mám dělat? Jaká jsou poslední Hamletova slova? The rest is silence. Tiše!
(Die Zeit)*

...u nás jste v dobré společnosti.

KOMORNÍ SCÉNA ARÉNA, příspěvková organizace

28.října 2, 701 85 Moravská Ostrava,

e-mail: info@divadloarena.cz, jsmetuprovas@divadloarena.cz, rezervace@divadloarena.cz

ZMĚNA PROGRAMU VYHRAZENA.

PROSÍME CHOĎTE VČAS, po zahájení představení není možný přístup do hlediště.

*Autorská práva k dramatickému textu a překladu zastupuje Aura - Pont s.r.o.,
Veslařský ostrov 62, 147 00 Praha 4.“*

*Děkujeme Národnímu divadlu moravskoslezskému za laskavé zapůjčení indiánské čelenky
a Maďarskému klubu v Ostravě za jazykovou spolupráci.*

Na realizaci filmů v představení se podíleli Tomáš Špirka a Vojta Orenič.

*Divadelní inscenace realizujeme za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky
a Moravskoslezského kraje.*

*Činnost Komorní scény Aréna, příspěvkové organizace
statutárního města Ostrava, je financována z rozpočtu města Ostravy.*

www.divadloarena.cz

OSTRAVA!!!

Full HD tisk
printo

